

सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले २०८१ माघ ८ मा
आइटी मिट अप विथ प्राइम मिनिस्टर (आइटी उद्यमीसँग
प्रधानमन्त्री) कार्यक्रममा गर्नुभएको सम्बोधनको पूर्णपाठ :

यस भेटघाट कार्यक्रममा सबै साथीहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

यो कार्यक्रम मेरा लागि अत्यन्तै लाभदायी भएको छ । मेरा लागि लाभदायक भएको कार्यक्रमलाई देशकै लागि, सबैका लागि लाभदायी बनाउनु पर्दछ । यहाँहरूका लागि लाभदायी भयो भने मेरा लागि लाभदायी हुन्छ । मेरा लागि दुईवटा हिसाबले लाभदायी छ । एउटा, यहाँहरूका कुराले आगामी दिनमा के के गर्नु पर्ने रहेछ भन्ने कुराहरूतर्फ ध्यानकर्षण गरेको छ । त्यसबाट लाभ भएको छ । अर्कातिर अब यहाँहरूको व्यवसाय अगाडि बढ्छ, त्यसबाट पनि लाभ भएको छ ।

यस सम्बन्धमा हामीले प्रयास र सोचहरू अलिक अगाडिदेखि नै थालेका हौं । यो आइटी शताब्दीऔं पुरानो चिज होइन । यो बीसौं शताब्दीको उपज हो र बीसौं शताब्दीको पनि सेकेण्ड हाफमा कम्प्युटर इन्जिनियरिङसँगै यसको विकास बढी तीव्रताका साथ भयो ।

मैले सन्दर्भमाहरूमा भन्ने गर्छु, सन् १९२१ मा टेलिभिजन जस्ता कुरा देखाउन सक्छ कि भनेर वैज्ञानिकहरू सोच्दै रहेछन् । त्यस्तो धेरैको दिमागमा आउँदो रहेछ । १९६० को दशकमा हामी पनि रेडियो सुन्थ्यौं । हामी कल्पना गर्दथ्यौं, यो बोल्ने मान्छेको आवाज आउँछ भने चित्र पनि आउन सक्छ होला भनेर । त्यतिबेला हामीले थाहा नभएको रहेछ, त्यति बेला ब्याक एण्ड फ्टाइटबाट कलर टेलिभिजनको जन्म भइसकेको रहेछ । तर, हामी टेलिभिजनको कल्पना गर्दै थियौं कि मान्छेको चित्र नै आउन सक्छ कि भनेर । हामी केटाकेटी र साना युवाहरू कुरा गर्दा त्यसरी गर्दथ्यौं । पछि हामीहरू पनि हुर्किदै गयौं र आइटी क्षेत्र पनि विश्वमा हुर्किदै गएछ । म त जेल परें, धेरै थाहा पनि भएन । जब म जेलबाट छुटें, धेरै कुरा थाहा भयो ।

मेरो उद्देश्य सानैदेखि समाज परिवर्तनको थियो । समाज परिवर्तन भनेको राजनीतिक परिवर्तन मात्रै होइन । राजनीतिक परिवर्तन त माध्यम मात्रै हो, साधन मात्रै हो । राजनीतिक परिवर्तन भएपछि राम्रो सरकार बन्यो भने देशप्रति, जनताप्रति उत्तरदायी र विकासको आकांक्षा भएको, त्यो संकल्प र डेडिकेशन भएको सरकार बन्यो भने त्यसले विकास गर्छ । त्यसका लागि राजनीतिक प्रणालीमा विकास चाहिएको हो । त्यसकारण थियो । हामीले राजनीतिक प्रणालीका लागि लामो समय संघर्ष गर्नु पर्‍यो, बलिदान दिनु पर्‍यो र दुःख भोग्नु पर्‍यो । अहिले राजनीतिक प्रणाली परिवर्तन भएको छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमा हामी छौं ।

हामीले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र किन ल्यायौं भन्दा विकासका लागि ल्यायौं, जनताका समस्या हटाउनका लागि, गरिबी हटाउनका लागि ल्यायौं, समृद्धि प्राप्त गर्नका लागि ल्यायौं, सुखको जिन्दगी नेपाली जनताले प्राप्त गरुन् भन्नका लागि ल्यायौं । पहिले संघर्ष गर्ने समय थियो । हामीले विकासका लागि व्यवस्था परिवर्तन गरेर अनुकूल वातावरण गर्नु थियो । अब हामीले काम सुरु गर्ने समय भयो । नेपालमा धेरै उतारचढावहरु भए । यद्यपि धेरै लामो समय होइन । हामीले अहिले परिवर्तन ल्याएको समय भनेको लगभग ३२/३४ वर्ष भयो । तर, यी ३२/३४ वर्षमा उतारचढावहरु भए । देशका लागि ३४ वर्ष लामो होइन । तर विकासको गति जसरी तीव्रताका साथ अगाडि बढेको छ र दुनियाँ जस्तो तीव्र गतिमा अगाडि बढिरहेको छ, परिवर्तन भइरहेको छ, त्यस ठाउँमा साढे तीन दशकको अवधि खेर जानु भनेको सानो क्षति होइन, त्यो धेरै ठूलो क्षति हो । अब यो क्षति टोलरेन्स गरिरहन वा व्यहोरिरहन सकिदैन । अब यस क्षतिलाई मेकअप गरेर अगाडि बढ्नु पर्दछ । अब अगाडि बढ्ने मात्रै होइन कि यी साढे तीन दशकका क्षतिलाई समेत मेकअप गरेर अगाडि बढ्नु पर्दछ ।

पहिलो पटक म सन् १९९२ मा अमेरिका गएँ । त्यहाँ बिल क्लिन्टन राष्ट्रपतिको उम्मेदवार हुँदा चुनावको अनुगमनका लागि भिजिटर कार्यक्रम अन्तर्गत मलाई बोलाइएको थियो । त्यसमा जाँदा एउटा कम्पनीको मान्छेले हामी मोबाइल फोन बनाउन खोज्दै छौं भनेर कलरेस टाइपको मोबाइल

देखाउनुभयो र के भन्नुभयो भने, अहिले यसले आफ्नो कम्पनीलाई सम्पर्क गर्छ, कम्पनीलाई भन्छ, कम्पनीले तपाईंको घरसम्म सम्पर्क गर्दिन्छ र घरबाट तपाईं सोभै यस फोनमा सम्पर्क गर्न सक्नु हुन्छ भनेर । तर, त्यो त्यहाँको सेटसँग मात्रै हो । यो सन् १९९२ को कुरा हो । सबैभन्दा विकसित त्यही थियो र सबैभन्दा विकसित हुन प्रयास गरिराखेको मोबाइल कम्पनी त्यही थियो । मैले त्यो कम्पनीको नाम बिर्सिएँ । त्यसपछि नभन्दै उधुम विकास भयो । यो तीव्र विकासको समय छ, यसमा विकास हुन्छ नै ।

हाम्रो पार्टीको नेतृत्वमा पहिलो पटक जब सरकार बन्यो सन् १९९४ मा र १९९५ सम्म चल्यो । त्यो सरकारको समयमा हामीले सामाजिक जीवनका विविध क्षेत्रहरूमा, सरकारका विभिन्न पक्षहरूमा कहाँ कहाँबाट क्याच गर्न सकिन्छ भनेर हेर्नुपर्ने थियो । त्यसरी हेर्दा, कम्प्युटर इन्जिनियरिङ, तत्सम्बन्धी पढाइ र सफ्टवेयर भारतले एडप्ट गरेको रहेछ र त्यसको काम पनि सन् १९९१ देखि थालिसकेको रहेछ । सन् १९९१ देखि उनीहरूले काम थाले, हामीहरूले लय समाउनै सकेनौं । हाम्रोमा राजनीतिक परिवर्तनपछि काम गर्ने जमाना सुरु भयो भन्ने भन्दा पनि अलिक सत्ताको रापभाप जस्तो कुरा र सत्ता भनेको एउटा इन्जोय गर्ने ठाउँ प्राप्त गरियो भन्ने खालको परिस्थिति बढी भयो । काम गर्ने, विकास गर्ने ठाउँभन्दा पनि इन्जोय गर्ने ठाउँ प्राप्त गर्न हारालुछ, गर्ने खालको स्थिति भयो । त्यसले गर्दा हामीले वाञ्छित सफलता प्राप्त गर्न सकेनौं । तैपनि त्यस बेलादेखि यस क्षेत्रमा काम गर्नु पछै है भन्ने सोच बनायौं ।

त्यसपछि यसमा रिभलुसन ल्याउनेगरी म पहिलो पटक प्रधानमन्त्री हुँदा विभिन्न खालका नयाँ सोचहरू मैले अगाडि सारें । मेरो नेतृत्वको सरकारले विभिन्न कुराहरूलाई अगाडि सार्‍यो । त्यतिबेला पनि हामी उतारचढावको अनेक सिलसिलामा थियौं । संविधान भर्खर जारी गरेको स्थिति थियो । संविधान जारी गर्नु तर त्यससँग सम्बन्धित कानून छैन । त्यस कानूनमा संशोधन र परिमार्जन नै गर्नु पर्ने कानूनको चाड छ । के आवश्यकता हो भनेर सबैले बुझ्नु भन्दा पनि राजनीतिक नेतृत्वले बुझ्नु पर्छ र त्यो गाइड गर्नु पर्छ । त्यसपछि मात्रै खासमा काम हुनसक्छ । त्यसो भएर हामीले त्यो प्रयास पनि गर्नुपर्ने र धेरै कानूनहरू परिवर्तनका लागि हामीले

अगाडि साच्यौं र परिवर्तन गच्यौं । संविधान मुस्किलले जारी गच्यौं, जारी गर्ने बित्तिकै पाँच महिनासम्म नाकाबन्दी भयो । नेपाली समाज पानीबाट निकालेको माछा जस्तो भयो । हस्पिटलमा अक्सिजन छैन, ट्याब्लेट छैन, डाक्टर अस्पताल जान गाडीमा फ्युल छैन, औषधि किन्न पाइँदैन, फ्युल किन्न पाइँदैन । मान्छे भोकभोकै छ । हामीले आगो बाल्न दाउरालाई केजीका हिसाबले तराजुले तौलिएर काठमाडौंमा बेच्नु पच्यो । धेरै दाउरा दिनसक्ने स्थिति पनि छैन, त्यति धेरै काठमाडौंलाई पुग्ने कहाँबाट ल्याउने ? विद्युतीय चुलो त्यति छैन । विद्युतको सप्लाई गर्न उत्पादन नै थिएन, २ सय मेघावाटको हारहारीमा थियो । त्यस स्थितिबाट अगाडि बढाउन हामीले मेजर गेम चेन्जिङ खालका कुराहरु अगाडि सार्नु पच्यो र त्यसरी हामीले अगाडि बढायौं । तर समय थोरै भयो । अलिकति हामीले नेपालको हितमा गेम चेन्जर खालको कुराहरु, कामहरु अगाडि बढाउन थालेको हुनाले त्यो एउटा भयावह स्थिति जस्तो धेरैलाई लाग्यो र सरकार ढल्यो ।

फेरि हामी चुनावबाट आएपछि करिब तीन वर्षको समय पायौं तर सजिलोसँग काम गर्न पाइएन । यता खुट्टा तान्दै छ, यता अगाडि बढ्दै छ, खुट्टा तान्दै छ, अगाडि बढ्दै छ गरेर पनि हामीले केही कुराहरु गच्यौं र डिजिटल नेपालको कन्सेप्ट ल्यायौं । त्यसैबेला डिजिटल नेपालको कार्यान्वयनका लागि फ्रेमवर्क पनि बनायौं । यी सबै कुराका दुई तीनवटा पाटाहरु थिए । तपाईंहरुले बिपी यो भन्नु हुन्छ, केपी यो भन्नु हुन्छ, नलेजसम्बन्धी, विजनेशसम्बन्धी अथवा अर्को सेक्टरहरु सम्बन्धी । यसमा हरेकसँग पुग्ने एक्सेस र क्यापासिटी बढाउने, यो विजनेशका लागि हो । यो विकासका लागि हो । यो सबैका लागि हो । आइटी फर अल, आइटी फर विजनेश, आइटी फर एजुकेशन, आइटी फर इन्फमेशन । एआइको जमानामा भन्ने हो भने एआइ अथवा आइटी इज फर एभिथिङ ! यस्तो भइसक्यो । यो बिना त हुँदैन हुँदैन । कसैले मोबाइल घरमा छोडेर आएको छैन होला, मोबाइल साथमै हुन्छ । यस्तो भइसक्यो अरु चिज छुटेर केही हुँदैन, मोबाइल छुट्नु भएन । मोबाइल छुट्यो भने इन्फमेशन छुटिहाल्छ । त्यसकारण यस्तो अप टु डेट रहनुपर्ने अवस्था दुनियाँको बनेको छ कि एकछिन् छुट्यो भने के के भइसकेको हुन्छ, थाहा पाइएन, बर्बाद भइसकेको जस्तो हुन्छ, मैले त त्यो थाहा पाइन भनेर । त्यो सेकेण्ड ट्याण्ड थाहा

पाइयो जस्तो हुन्छ । प्रत्यक्षदर्शी कोही हुँदैन, सेकेण्ड ह्याण्ड नै हो थाहा पाउने ।

यस सन्दर्भमा हामीले नेपालको विकास र नेपालीको विकास गर्ने मुख्य कुरा भनेको आइटीको दक्ष र सक्षम जनशक्ति हो । त्यसो भएर हामीले यी कुराहरुलाई एकदम तीव्रताका साथ अगाडि बढाउनु छ । हाम्रा युवाहरुलाई दक्ष बनाउनु छ, सक्षम बनाउनु छ । युवाहरुमा रहेको, यहाँ केही गर्न सकिँदैन भन्ने चिन्ता जाहेर गर्नु भयो र त्यसमा अलिकति आशावादीता जागेको कुरा गर्नु भयो, त्यो ठीक हो । मैले अघिल्लो पटक प्रधानमन्त्री हुँदा पनि मुख्य कुरा आशा जगाउने काम, विकास हुनसक्छ, हाम्रै पालमा विकास हुनसक्छ, हामी गर्न सक्छौं भनेर ।

मैले हाम्रा पूर्वजहरुका कहानी सुनाउने गरें, हाम्रा पूर्वजहरु यस्ता महान् थिए, यस्ता इनोभेटर थिए, यस्ता रिसर्चर थिए भनेर । ज्ञान यहाँ सुरु भयो र विस्तार भयो । गणित यहाँ सुरु भयो र विस्तार भयो । चिकित्सा शास्त्र यहाँ सुरु भयो र विस्तार भयो, खगोलशास्त्र यहाँ सुरु भयो र विस्तार भयो । ज्ञान भनेकै यहाँ सुरु भयो र विस्तार भयो । दुई चार शताब्दी हामी अलिकति पछाडि पर्छौं । नाउ टाइम इज चेन्ज । अब पालो एसियाको, अब पालो हाम्रो, अब पालो नेपालको । नेपालले गर्न नसक्ने कुरा केही छैन । त्यसकारण अब नेपालले गर्न सक्छ र उपयुक्त समय आएको छ । यो समयलाई, यो समयले हामीलाई उपलब्ध गराएको अवसरलाई हामीले क्यास गर्न सक्नु पर्दछ, त्यसलाई प्रयोग गर्न सक्नु पर्दछ र अगाडि बढ्न सक्नु पर्दछ । साथीहरुले ठीक भन्नु भयो कि हामीले नेपाललाई दक्षिण एसियाको आइटी हब बनाउन सक्नु पर्दछ ।

हाम्रो उत्पादन हामीले बेच्न सक्नु पर्दछ । हाम्रो उत्पादन हामीले जनताका घरघरमा पुऱ्याउन सक्नु पर्दछ, उनीहरुको जीवनस्तर बढाउनका लागि त्यसलाई प्रयोग गर्नु पर्छ, उनीहरुको आयस्तर बढाउनका प्रयोग गर्नु पर्दछ । उनीहरुलाई रोजगारीका अवसर बढाउन पर्दछ । सबै आइटी इन्जिनियर हुनसक्छन् भन्ने कुरा होइन । यहाँहरुको उत्पादनका लागि सरकार पनि एउटा आफैँ मार्केट हो भनेर यहाँहरुले अघि भन्नु भयो । सरकार आफैँले पनि प्रोडक्शन गर्छ । अहिलेसम्मको स्थिति के छ भने, हामीले सफ्टवेयर

ऐरा भण्डैभण्डै गुमायौ नै । भारतले जुन कुराको ठूलो फाइदा लियो, हामी देखादेखै पछाडि पय्यौ । कृषिमा पनि भारतले सन् १९६५ देखि ६८ मा गिन रिभुलुसन भनेर इन्टरड्युस गर्‍यो । उसले १९९८ मा ल्याइसकेको चिज हामी अहिले बल्ल २०२५ मा इन्टरड्युस गर्दैछौं अथवा ल्याउँदै छौं वा योभन्दा अगाडि हामीले प्रयास सुरु गरेका छौं र अगाडि बढाउन खोज्दै छौं । अर्थात् ३० वर्ष हामी यसै पछाडि परेका छौं । यो त ३० भन्दा पनि ६० वर्ष भइसक्यो । गिन रिभुलुसन हामीले ६० वर्ष अगाडि गर्नु पर्दथ्यो तर ६० वर्ष अगाडि राणा शासनबाट भर्खर उम्किएका थियौं । पिञ्जडाबाट बाहिर मात्रै निस्किएका थियौं । त्यसकारण अब हामी पिञ्जडामुक्त छौं वा खुला आकासमा हामी जे पनि गर्न सक्छौं । हामीले हाम्रा युवाहरुलाई सक्षम र दक्ष बनाउनु पर्दछ । हाम्रा युवाहरु प्रतिभामा कम छैनन् । हाम्रा पूर्वाहरुको जेनेटिक मेमोरी यस्तो छ कि अहिलेभन्दा हजार वर्ष अगाडि भाष्काराचार्यले पृथ्वीको गोलाई नापेका थिए, घरमै बसेर । कसरी नापे होलान् ! तौल नापेका थिए, कस्तो तराजु थियो होला ! पृथ्वीको तौल अहिलेभन्दा हजार वर्ष अगाडि नाप्ने ! ग्राभिटेशनको थ्योरी हजार वर्ष अगाडि पत्ता लगाएका थिए । त्यो कुरा युरोपसम्म पुगेको थिएन । त्यो कुरा हाम्रोमा प्रचार भएको थिएन । पुस्तक लेखिएको थियो, १२१० मा प्रकाशित भएको थियो । त्यो कुरालाई हामीले बाहिर प्रचार गर्न सकेनौं । अहिले हामी पढ्दै छौं, ग्राभिटेशनका जनक न्युटन भनेर । न्युटनभन्दा पाँच सय वर्ष अगाडि त पुस्तक छापिएको थियो ग्राभिटेशनको थ्योरीका बारेमा ग्यालिलियो र न्युटनले गर्नुभन्दा अगाडि, हाम्रो भूमिमा । पहिलो सर्जन यहाँका थिए । संस्कृतमा वेद भनेको साइन्स । हाम्रा पूर्वजहरुले साइन्स भन्ने त्यति बेला आविष्कार गरेर दर्शनका बारेमा, अरु बारेमा निकालेका थिए । साइन्स टेक्नोलोजीले सिर्जना गर्ने हो । साइन्स र टेक्नोलोजी हाम्रा पूर्वाहरुले उहिले सुरु गरिसकेको चिजमा हामी फेरि फर्किएर पुग्दै छौं । आज अरुले लिड गरिराखेका छन् । हामी अरुले बनाएको मोबाइल चलाउँछौं, अरुको सफ्टवेयर चलाउँछौं, अरुका एप्स चलाउँछौं । अहिले भर्खर हामीले नागरिक एपजस्ता कुराहरु निकालेर केहीकेही मामलामा ग्लोबल्ली फस्ट, चालक अनुमति पत्र(ड्राइभिङ लाइसेन्स)लगायतका चिजहरु त्यसैमा समेटेर

लान सकिने हामीले विकास गरेका छौं । जो साथीहरु यसमा काम गरिरहनु भएको छ, म धन्यवाद भन्न चाहन्छु ।

अब हामी एकै दिन कम्पनी दर्ता, भ्याट दर्तादेखि अरु चिजहरु घरमै बसेर गर्न सकिने प्रणाली विकास गर्दैछौं । म यो गर्न चाहन्छु भनेर गर्न सक्ने त्यो प्रविधिको सुरु गर्दैछौं र त्यो छोटो समयभित्र हामी सफल बनाउँछौं ।

जसले आजको समयलाई बुझ्दैन उसले प्रगति गर्दैन । समयलाई बुझ्ने भनेको के ? आज २०८१ साल माघ ८ गते मंगलबार भयो भनेर समय बुझिएको हुन्छ र ? यसमा बुझ्नका लागि एआइ बुझ्नु पर्दछ, आइटी बुझ्नु पर्दछ । अनि मात्रै समय बुझिन्छ । आइटी बुझिएन भने समय कसरी बुझियो त ? अबको समय आइटीले, साइन्स एण्ड टेक्नोलोजीले लिड गर्छ । अब हामीले हरेक क्षेत्रमा साइन्स एण्ड टेक्नोलोजीको प्रयोगद्वारा परिवर्तन गर्नु पर्दछ । आधुनिकीकरण गर्नु पर्दछ । देशलाई आधुनिकीकरण कसरी गर्ने, गरिब देशलाई सम्पन्न कसरी बनाउने, गरिबी नहटाइ कसरी आधुनिकीकरण हुन्छ ? ट्वाट इज मोर्डनाइजेशन ? गरिबी त हट्नु पर्‍यो नि, खान पाएको छैन, के को आधुनिकीकरण ? यदि मान्छे भोकै छ भने केको मोर्डनाइजेशन हुन्छ ? अनि छोराछोरी कसरी पढाउँछ ? कसरी निकाल्छ, आइटी इन्जिनियर ? कमसेकम आइटीको प्रयोग गर्न सक्ने त हुनु पर्‍यो । त्यो कसरी बनाउँछ त ? त्यसकारण यसका लागि हामी केही गर्ने उद्देश्यका साथ अगाडि बढेका छौं । अरु धेरै कुराहरुलाई दिगो बनाउनु छ । आइटी क्षेत्रको विकासको जुन अभ्यास र प्रयास सुरु गरेका छौं । यसलाई दिगो बनाउनु पर्ने छ । हाम्रो यस्तो छलफललाई पनि पिरियडिक ढंगले दिगो बनाउनु परेको छ । त्यो हामी गर्छौं ।

अहिले साथीहरुलाई धेरैधेरै धन्यवाद ।